

Resumé

Der er gennem de seneste 25 år opstået et ideal om trivsel som et personligt mål eller ideal i livet, hvor trivsel opfattes som en personlig kvalitet ved tilværelsen, alle har krav på. Det øgede fokus på trivsel kan ses i sundhedspolitiske strategier i ind- og udland samt i politiske målsætninger for danske børn i kommunale daginstitutioner. Her har pædagoger ansvar for at varetage børns trivsel. Hvor der er enighed om vigtigheden af trivsel på børneområdet, er der imidlertid mange forskellige opfattelser af, hvad trivsel rent faktisk indebærer, hvordan det skal defineres, evalueres og fortolkes.

Formålet med studiet er overordnet at udforske og begrebsliggøre trivsel blandt børnehavebørn. Idet trivsel er et multi-dimensionelt begreb, der indeholder såvel subjektive som objektive elementer, vil en fyldestgørende undersøgelse af børns trivsel indebære studier af både kvalitativ og kvantitativ karakter. Trivsel belyses i projektet ud fra tre forskellige vinkler med henblik på:

1. afdækning af nogle af de opfattelser og strukturelle omstændigheder, der omgiver pædagoger, og som de tilrettelægger deres pædagogiske trivselspraksis i forhold til.
2. identifikation af nogle trivselsbetingelser i det pædagogiske miljø, som børnene selv tillægger betydning
3. diskussion af, hvordan trivsel kan begrebsliggøres og arbejdes med i fremtidige studier af danske dagtilbud under hensyntagen til begrebets kompleksitet og multi-dimensionalitet. Konkret ved at sammenligne et kvalitativt og et kvantitativt studie og undersøge, om der med fordel kan anlægges en kombineret kvalitativ/kvantitativ tilgang til børnetrivsel, og hvordan den i givet fald kan udformes.

Studiet anvender et forskningsdesign, der kombinerer etnografiske observationer, interviews med pædagoger og foto-børneinterviews. Endvidere er der gennemført en spørgeskemaundersøgelse af 419 5-årige børnehavebørns trivsel (The Child Health Questionnaire CHQ-PF50), som diskuteres og sammenholdes med data fra de gennemførte børneinterviews. Den empiriske analyse er baseret på data fra 2 måneders feltarbejde i en børnehave i en større dansk provinsby. Analyserne trækker på et fænomenologisk perspektiv, som åbner op for en holistisk forståelse af børns trivsel, glæde og kropslighed. Afhandlingen er baseret på følgende 3 delstudier:

Delstudie I: Idealet om det glade og afstemte barn. Pædagogers blik for trivsel i børnehaven

Med afsæt i etnografiske observationer og interviews præsenteres en analyse af, hvordan pædagoger observerer og kategoriserer barnet i trivsel. Trivsel er noget pædagogerne *ser* ved anvendelse af

forskellige se-teknikker bundet op på forestillinger om, hvordan børn skal agere i en given kontekst. Barnekroppen kulturaliseres i forhold til, om den befinder sig udenfor eller indenfor i børnehaven. Det ideelle glade barn er *et afstemt barn*, som er i stand til at tilpasse sig pædagogernes forventninger, hvor de fysiske omgivelser er med til at bestemme, hvad pædagogerne ser.

Delstudie II: Trivsel som balanceakt. Børns trivsel finder sted i undergrundslivet

Mange studier har vist, at børns trivsel skabes i relationer internt i børnegruppen, men få har udforsket de voksnes rolle. I dette delstudie vendes blikket mod børnene og deres egne oplevelser af og fortællinger om trivsel i børnehaven ved deltagerobservation samt gennemførelse af børneinterviews. Analysen viser, hvordan børns perspektiver på glæde i børnehaven fører til en beskrivelse af trivsel som noget, der sker mellem børn, men som ligeledes indbefatter en balanceakt. Børn balancerer mellem at være en del af et børnefællesskab, udfordre de voksnes regler og samtidig bibeholde en god relation til både børn og voksne. Trivsel kan ikke eksistere uafhængig af voksne, men den kan opstå i børnenes 'aktiviteter under aktiviteten', hvor god balancekompetence er lig med god trivsel.

Delstudie III: Vurdering af børnehavebørns trivsel – hvordan kommunikerer kvantitativ og kvalitativ metode?

I delstudie III udforskes trivselsbegrebet ud fra et metodologisk perspektiv med udgangspunkt i spørgsmålet: 'Hvordan ved vi, om børnehavebørn er i trivsel?' Studiet afprøver og diskuterer, hvilke metoder, der er anvendelige med henblik på at undersøge og vurdere et begreb så komplekst, flertydigt og omdiskuteret som trivselsbegrebet. Ved at præsentere resultater fra en kvantitativ spørgeskemaundersøgelse samt fra et parallelt kvalitativt interviewstudie (delstudie II) diskuteres det, hvordan de forskellige typer af data kommunikerer, og potentielt kan kombineres i et fremtidigt studie af trivsel i børnehaven. De gennemførte kvantitative og kvalitative undersøgelser er ikke umiddelbart sammenlignelige, eftersom de repræsenterer to forskellige forskningsparadigmer. Fundene kan imidlertid kombineres ud fra en pragmatisk tilgang, ved at sammenholde den måde trivsel begrebsliggøres på i de to studier. To af de subjektive trivselsdeterminanter, som de interviewede børn anfører som vigtige, er ikke indeholdt i de spørgsmål spørgeskemaet er bygget op omkring. Der peges afslutningsvis på gennemførelse af et fremtidigt *mixed methods* studie med henblik på at vurdere børns positive trivsel også ud fra et objektivi perspektiv, men 'The Child Health Questionnaire' afvises som et velegnet instrument i denne sammenhæng.